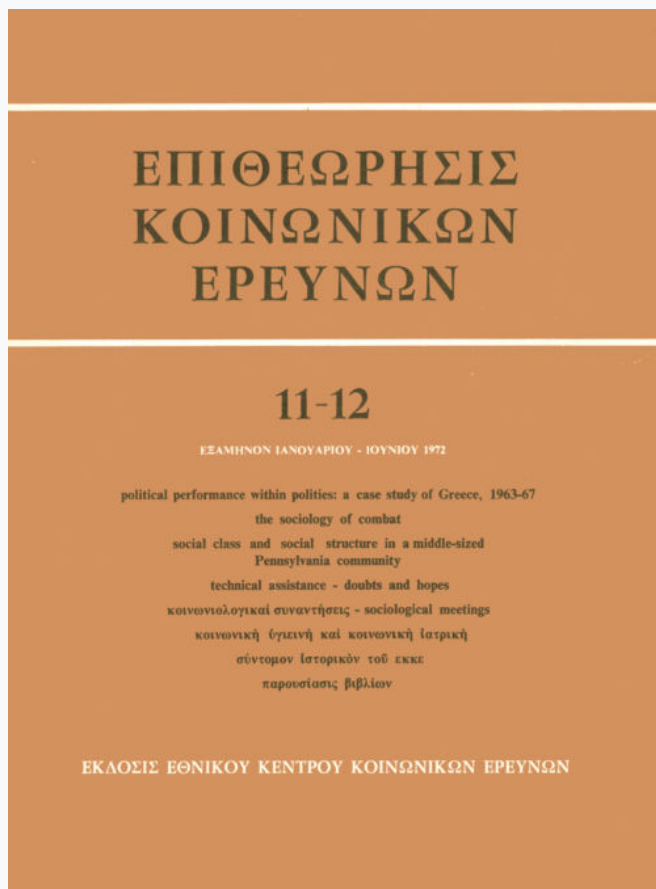

The Greek Review of Social Research

Vol 11 (1972)

11-12

La recherche sociale appliquee et la productivite en Grece, 1961-1971

Elie Dimitras

doi: [10.12681/grsr.277](https://doi.org/10.12681/grsr.277)

Copyright © 1972, Elie Dimitras

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

To cite this article:

Dimitras, E. (1972). La recherche sociale appliquee et la productivite en Grece, 1961-1971. *The Greek Review of Social Research*, 11, 46-47. <https://doi.org/10.12681/grsr.277>

διεθνείς
κοινωνιολογικές
συναντήσεις

réunions
sociologiques
internationales

international
sociological
meetings

Seminaire
sur la Recherche Sociale
appliquée à l'accroissement
de la Productivité dans les
Pays en voie de Develop-
pement

Centre de Productivité de
la Turquie, Ankara,
9-13 novembre 1971

LA RECHERCHE SOCIALE APPLIQUÉE ET LA PRODUCTIVITÉ EN GRÈCE, 1961-1971

par ELIE DIMITRAS

Cet exposé a été présenté au séminaire sur la Recherche en Sciences Sociales Appliquées dans les Pays en voie de Développement organisé du 9 au 13 nov. 1971 à Ankara par le MPM (Centre de Productivité de la Turquie). Les autres conférenciers ont été: Prof. Daniëls (Mise en oeuvre de la Recherche en Sciences Sociales Appliquées en Europe et dans les Pays en voie de développement), P. Ledig (L'expérience du RKW dans la recherche appliquée et syndicale), Z. Romàn (Evaluation et Mesure de la Productivité en Hongrie) et L. Six (L'Evaluation et le transfert des Résultats de la Recherche en Sciences Sociales Appliquées et la suite donnée dans les petites et moyennes entreprises).

I. Les sciences sociales modernes et les recherches sociales étaient presque inexistantes en Grèce avant 1961.

A l'initiative de l'UNESCO, le Centre des Sciences Sociales est créé en 1959 et organisé comme institution indépendante de droit public (3 postes de personnel et 20.000 \$ de budget seulement).

C'est en 1968 que ce Centre, intitulé désormais Centre National de Recherches Sociales (EKKE), change de statuts pour créer 57 postes de personnel titulaire et en plus la possibilité d'employer des collaborateurs contractuels sans limite.

L'enseignement de la sociologie et des autres sciences sociales modernes est encore très limité (quelques chaires dans les Universités et Grandes Ecoles).

Cependant nombre de Grecs ont étudié les sciences sociales modernes à l'étranger et y ont appris les méthodes de recherches sociales.

Actuellement ont procédé à la réforme des programmes universitaires. Il est à espérer à la création de départements de sciences sociales modernes dans certaines facultés ou grandes écoles.

II. La recherche sociale et son application sont développées surtout durant la deuxième moitié de la décennie 1961-1971.

1. Dans le fascicule de EKKE concernant *Activités 1970/1971* le programme de 1972 on peut lire la liste de recherches fondamentales et appliquées en cours, achevées ou projetées par notre Centre. Ces recherches contribuent, soit directement soit indirectement, à la planification du développement et donc à l'accroissement de la productivité en Grèce.

A noter que le budget de EKKE monte à 200.000 \$ en 1971, en 330.000 \$ en 1972, contre 20.000 \$ en 1961.

2. Le Centre Hellénique de Productivité (ELKEPA) met l'accent sur la forma-

tion de dirigeants et des cadres moyens ou subalternes, l'emploi des méthodes plus productives au management, l'exécution plus efficace des tâches à tous les postes de travail. La méthode et le contenu de la formation tient compte des résultats des recherches sociales modernes, en particulier de recherches sur les relations humaines dans l'entreprise, les relations producteur-clients, etc. L'activité de ELKEPA est bien connue aux participants, mais il ne serait pas superflu d'en donner des détails.

3. L'Association des Industriels Grecs (ΣΕΒ) a obtenu la coopération du Centre EKKE pour de recherches en commun sur l'émigration et le retour des émigrants. Une de ces recherches a été présentée en 1965 au Séminaire International de l'OCDE sur les émigrants retournés (Athènes-Lagonisi 1965).

4. Les agences de publicité et les bureaux d'études privés sont centrés sur le marketing ou les projets d'investissements privés et elles font de recherches sociales qu'ils appliquent pour le compte de leurs clients.

5. En plus, le Centre de Planification et de Recherches Economiques KEPE (Institution de droit public) coopère avec EKKE et des sociologues indépendants pour établir le plan prospectif 1971-1985/2000 de la Grèce et pour le plan quinquennal 1973-1977.

6. Enfin, il faut mentionner l'Institut Technologique d'Athènes, émanant de la firme privée Doxiadis et l'Institut de Recherches Psychosociales ANTHROPOS, qui font de recherches fondamentales et appliquées contribuant à l'accroissement de la productivité.

7. Dans le domaine de l'agriculture, nombre d'agronomes du service de la vulgarisation ont été formés à l'étranger (USA en principe). Ils emploient les résultats des recherches sociales en les adaptant à la situation de la campagne grecque.

III. Certainement la recherche sociale est actuellement assez développée en Grèce; mais il reste encore beaucoup à faire pour assurer son application. Aussi, les centres ELKEPA, EKKE et KEPE commencent à mieux coordonner leurs activités afin de mieux développer la recherche sociale appliquée à l'accroissement de la productivité en Grèce.

NOTE: Un résumé de l'exposé de m. E. Dimitras et de la discussion qui l'a suivi est reproduit dans ces pages en langue turque. Il s'agit d'un extrait de la revue du MPM «VERIMLILIK DERGISI» — 1 Ocak 1972, Ankara.

Seminerin son tebliğini, Yunanistan Sosyal Bilimler Araştırmaları Milli Merkezi Genel Müdürü Elias Demetras (Yunanistan'da Uygulamalı Sosyal Bilimler Araştırmaları ve Produktivite) konusunda sunmuştur.

Demetras, modern manada sosyal bilimler ve uygulamalarının Yunanistan'da özellikle son on yılın ikinci yarısında önemli ölçüde geliştiğini belirterek, bu konuda çalışan kuruluşlar hakkında şu bilgileri vermiştir:

1 — (EKKE) Sosyal Bilimler Milli Merkezi.

1959 yılında UNESCO'nun teşebbüsü ile kurulan bu merkez 1968 yılında yeniden örgütlülmüştür. Merkezin yapmış olduğu araştırmalar, Yunanistan'ın kalkınma planlamasına ve dolayısıyla produktivite artışlarına katkıda bulunmaktadır.

2 — (ELKEPA) Yunan Produktivite Merkezi

Üst ve orta kademe sevk ve idarecileri ile nezaretçilerinin yetiştirilmesi ve bütün seviyelerde en etkin tekniklerini kullanmasını teminen, modern üretim teknikleri, öğretimi üzerinde durmakta eğitim metotlarında ve kapsamında sosyal bilimler araştırmaları bulgularından (özellikle, teşebbüs içindeki beşeri ilişkiler, iş ve işveren ilişkileri) geniş ölçüde yararlanmaktadır.

3 — Yunan Sanayiciler Birliği, EKKE ile işbirliği halinde harice giden ve hariceten dönen göçmenler konusunda araştırmalar yapmaktadır.

4 — Özel etüd büroları ve reklâm ajansları.

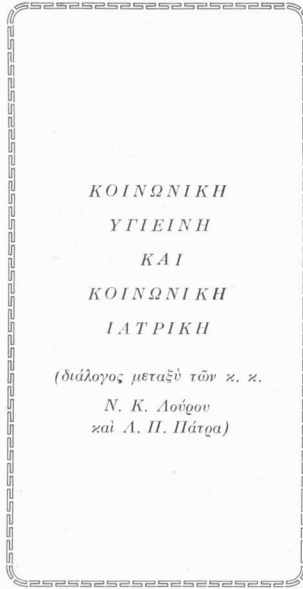
Pazarlama ve özel yatırım projeleri üzerinde müşteriler hesabına sosyal araştırmalar yapmaktadır.

5 — (KEΠE) Ekonomik Planlama ve Araştırma Merkezi.

Bir kamu kuruluşu olan bu teşebbüs EKKE ve bağımsız sosyologlarla Yunanistan'ın 1971-1985/2000 devresi için uzun ve beş yıllık kısa vadeli kalkınma planları hazırlamaktadır.

6 — Yükarıdakilerin dışında ayrıca, (Doxiades) özel firması ile (Antropos) Psiko-Sosyal Araştırmalar Enstitüsünün kurduğu, Atina Teknoloji Enstitüsü'de produktivitenin artırılmasına ilişkin uygulamalı temel araştırmalar yapmaktadır.

Demetras'ın tebliği üzerine sorulan sorular Yunan Produktivite Merkezi'nin Yunan ekonomisi ve kalkınması üzerine yaptıkları etkiyle yitirilmiş olmuştur. Soruları cevaplandıran Demetras Yunan milli gelirlerindeki artışın iki nedenden ötürü ortaya çıktığını bu iki nedenden birinin 1925 de yapılan toprak reformu, ikincisinin de ilk öğretim zorunlu tutulması olduğunu belirtmiştir. Bu iki radikal tedbir yanında kalkınma üzerine ekonomik kurumların da büyük etki yaptığını değinen konuşması, bu konuda Yunan Produktivite Merkezi'nin faaliyetlerinden söz etmiştir.

Ἀθήνα, 10 Ἀπριλίου 1971

Κύριε Γενικὲ Διευθυντά,

Ἐγχαριστῶ διὰ τὴν ἀποστολὴν τῆς Ἐπιθεωρήσεως Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν, Ἀπριλίου - Σεπτεμβρίου 1970.

Ἐπισημαίνω μὴν τὴν παρατηρήσῃ ὅτι τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὴν σελίδα 169, παρ. 3, δὲν ἐστάθει, ὅτι δηλαδὴ «δὲν ὑφίστατο ἐν Ἑλλάδι κοινωνικὴ ἱατρικὴ πρὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Ὑπουργείου Ὑγίεινης».

Ἡ Ἑλλὰς εἶναι ὑπερήφανη ὅτι μὴ διάταγμα τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Βασιλέως Ὀθωνος (Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως, ἀρ. 7, 20 Φεβρουαρίου 1834) πρώτη μετὰ τὸν Ἑβραϊστικὸν Κρατὸν ἴδρυσεν τὸ Ἰατροσοφικόν, παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ τῶν Ἐσωτερικῶν, μὲ ἀντιπροσώπους εἰς ὅλους τοὺς νομούς τὸν ἀνομιόβησαν νομιατοὶ καὶ ἐφρόντιζον διὰ τὴν ὑγίειαν τοῦ λαοῦ. Ἀπαγορεύονται κρατικαὶ ἐξετάσεις διὰ τὴν ἐξασκίαν τῶν ἱατρικῶν ἐπαγγελματιῶν πρὶν ἰδοῦσθαι ἀκόμη τὸ Ὀθωνικὸν Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν τὸ 1837 καὶ ἰσοῦσι Σχολὴν Μαῦρον τὸ αὐτὸ ἔτος.

Μὲ ἀνεχωρεῖτε διὰ τὴν παροχίαν μου, ἀλλὰ εἶμαι πολὺ ἐνθάσθους ὁσάκις πρόκειται διὰ τὴν Ἱστορίαν τῆς Πατρίδος μου.

Με πολλὴν τιμὴν,
Δικός σας,

Ν. Κ. Λούθος

Ἀγαπητὲ φίλε,

1. Ἐγχαριστῶ διὰ τὴν καλωσύνην καὶ ζήτησιν ἀπὸ ἐμὲ νὰ ἀπαντήσω εἰς τὴν 10-4-1971 ἐπιστολὴν τοῦ καθηγητοῦ κυρίου Ν. Κ. Λούθου, ἀκαδημαϊκοῦ. Ἐγχαριστῶς ἀπαντῶ ἐνυπογράφως, ἀφ' ἑκφράσει τῆς ἐκτίμησίν μου διὰ μίαν ἀκόμη φοράν εἰς τὸν κύριον Λούθον, μὲ τὸν ὁποῖον μὲ συνδέει μακρὰ καὶ πολὺμοσθος ἀνεργασία. Ἐκφράζω δὲ τὴν ἐκτίμησίν μου καὶ διὰ τὸ ὅτι ἀποφεύγει νὰ μὲ κατανοήσῃ, μολοντὶ ἡ φράσις τὴν ὁποῖαν καταγορεῖ δι' ἔλλειψιν ἐνστάθειας, ὅτι δηλαδὴ «δὲν ὑφίστατο ἐν Ἑλλάδι κοινωνικὴ ἱατρικὴ πρὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Ὑπουργείου Ὑγίεινης» εἶναι ἰδική μου, περιέχεται δὲ εἰς τὴν μελέτην μου «Ἡ κοινωνικὴ ἱατρικὴ ἐν Ἑλλάδι», ἡ ὁποία ἐδημοσιεύθη ἀρχαῖος εἰς τὸ ἱταλικὸν περιοδικὸν MINERVA MEDICA, ἔκειθεν δὲ, κατὰ μετάφρασιν, ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν Ἐπιθεώρησιν Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν, τεύχος 4-5, 1970, σελ. 167 ἐπιμ.

2. Ὁ κ. Λούθος προφανῶς λαμβάνει ἐκ παρεξηγήσεως ὡς συνωνύμους τοὺς ὅρους «κοινωνικὴ ὑγίεινὴ» καὶ «κοινωνικὴ ἱατρικὴ». Εἰς τὴν μελέτην μου χρησιμοποιοῦν τὸν ὅρον «κοινωνικὴ ἱατρικὴ», διὰ τὴν ὁποῖαν ἵπποκράτους, ὅτι δὲν ὑπῆρξεν ἀσκήσις τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα πρὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Ὑπουργείου ὑγίεινης. Τὸ περιεχόμενον τοῦ ὅρου «κοινωνικὴ ἱατρικὴ» ἀποσαφηνίζω ὑπὸ τὰς τρεῖς τοιλάχιστον παραλλαγὰς τῆς ἐνόιας ταύτης, ὡς «ἱατρικὴν ὁμάδον» ἰδίως, καὶ ὡς «σύστημα ὁργανομένης προσφοράς ἱατρικῶν φροντίδων πρὸς τὰ μέλη τῆς κοινωνικῆς ὁμάδος».

Ὁ κ. Λούθος, ἐπολαμβάνων τὴν «κοινωνικὴν ὑγίεινὴν» ὡς «κοινωνικὴν ἱατρικὴν», προφανῶς φαίνεται νὰ ἀγνοῖ τὰς ἄλλας ἐννοίας τῆς κοινωνικῆς ἱατρικῆς, εἰς τὰς ὁποίας ἐγὼ ἀναφερόμαι. Ἀληθὲς καὶ μετὰ τὴν ἴδρυσιν τοῦ ὕπουργείου ὑγίεινης ἡ κοινωνικὴ ἱατρικὴ εὐρίσκειται ὑπὸ [διαμόρφωσιν].

Ἐάν θέλῃ—μὲ τὴν ἀδιόκοπον φιλοθέταν καὶ τὴν φρεσκάδα τοῦ νοῦ ποῦ τὸν χαρακτηροῦσε—ἄς ἐπιλέξῃ τὰς ἐγκυκλοπαιδικὰς μὲς διὰ νὰ διαπιστώσῃ, ὅτι εἰς ταύτας περιέχεται λίμμα «κοινωνικὴ ὑγίεινὴ», ἀλλ' ὅχι τὸ λίμμα «κοινωνικὴ ἱατρικὴ», τὸ ὁποῖον εἶναι ὅμως σύγχρονον καὶ ὡς ὅρος καὶ ὡς γεγονός.

3. Κατὰ τοὺς III' καὶ IV' αἰῶνας ἡ παρεμβασίς τοῦ Κράτους εἰς τὰ θέματα τῆς υγείας περιορίζετο εἰς τὴν ἀσκίαν ἀνυγειονομικῆς ἀστυνομίας, διότι δὲν ἐδέχοντο τότε ὅτι ἦτο δυνατὸν τὸ κράτος νὰ παρεμβαίη εἰς τὰς σχέσεις ἱατροῦ καὶ ἔχοντος ἀνάγκην ἱατρικῶν φροντίδων. Τὸ «Ἰατροσοφικόν» τὸ ὁποῖον ἰδοῦσθαι τὸ 1834, ἀπὸ τοῦ Βαναροῦς, ὅταν ἀκόμη ὁ Ὀθων ἦτο ἀνήλικος καὶ ἡ Μοναρχία ἦτοι ἐγκατεστημένη εἰς τὸ Ναυπλοῖον, εἶχε ὡς ἀμοιότητα ἀσκίαν ὑγειονομικῆς ἀστυνομίας, δηλαδή: α) Νὰ παρέχῃ ἀδύαν ἀσκήσεως ἐπαγγελματιῶς εἰς ἱατροὺς, χειρουργοὺς, ὁδοντίατροὺς, φαρμακοποιοὺς καὶ μαίας, κατὰ κανὼνα μὴ ἀποφύτουσιν πανεπιστημιακῆς σχολῆς. Βάσει τῆς διατάξεως ταύτης εἶχε λάβει ἀδύαν ἀσκήσε-

ως επαγγέλματος, καταστάς βραδύτερον και πρόεδρος του οδοντιατρικού συλλόγου μεγάλης επαρχιακής πόλεως, απόφοιτος κάποιας τάξεως ελληνικού σχολείου και παλαιός κορυφός, ο οποίος ως μαθητή δημοτικού μουθεράπεισε το δόντι, παρήγγειλε δέ εις την βοήθην του να του δώσει το μπουκαλάκι με τον «τούροκο». «Τούροκος» εις την περίπτωσιν ήτο ή ευγενής. Ένθουσιμαι την λέξιν διότι με είχαν εντυπωσιάσει ή ορολογία και διότι ένθουσιμαι την ιδιότυπον γεωσιν του γαρφαλελαίου. β) «Νά δίδη Ιατροκήν γνώμην επί Ιατροδικαστικών ζητημάτων». Και γ) ανά σκεπτεται έν συλλόγω περί των οποίων ήθελε κρίνει εβλογον να ζητήση την γνώμην του ή περί των έσωτερικών γραμματεία». «Όταν είχαν την τιμήν να προσδρύνω διά πρώτην φοράν του 'Ανωτάτου 'Υγειονομικού Συμβουλίου, διαδόχου του 'Ιατροσυνεδρίου, εδήλωσα ότι ή τιμή είναι μεγάλη, διότι προτάματα του αρχαιότερου συλλογικού συμβουλευτικού όργανου της Κυβερνήσεως εις την χώραν. 'Εάν ένθουσιμαι καλώς ό κ. Λοφός ήτο παρών εις την συνεδρίασιν. 'Ας μου συγχωρηθή εάν έχω άρχισει να λησμονώ.

4. 'Ο σεβαστός μου κ. άκαδημαϊκός υποστηρίζει, ότι ή 'Ελλάς είναι υπερίσπανη, διότι «με διάταγμα της Κυβερνήσεως του βασιλέως 'Οθωνος» (την όποιαν «Κυβερνήσαν άπετέλει ούσιαστικώς το Συμβούλιον της 'Αντιβασιλείας», κατά φράσιν του Ν. Λαγαύου, και της όποιας μέλη ήσαν τρεις βαναροί, με δύο ακόμη βαναρούς ως πρόσθετα μέλη), πρώτη μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατιών ίδρυσεν το 'Ιατροσυνέδριον. Θά μου επιτρέψη να τον βάλω εις πειρασμόν. Την ίδρυσιν 'Ιατροσυνεδρίου είχε προτείνει ένα έθνος και πολιτίλειονον πνεύμα—όπως είναι και ό κ. άκαδημαϊκός—και κοσμοπολιτικόν ταυτοχρόνως—όπως ό κ. Λοφός—ό μέγας γερμανός φιλόσοφος Gottfried Wilhelm von Leibnitz, έν έτει σωτηρίου 1680, διά μνημόνιον, το όποιον είχε υποβάλει εις τον αυτοκράτορα. 'Ο πειρασμός είναι ή άμφισβήτησις της έννοήσεως του Ιατροσυνεδρίου και της διά πρώτην φοράν ίδρύσεως Ιατροσυνεδρίου από τους βαναρούς έν 'Ελλάδι. 'Εχω σημειάσει την έντέπισιν, ότι εις τα γεωμικά κράτη είχαν ίδρυθή πρό του 1834 'Ιατροσυνέδρια.

Θά με δηναβάλουν ιδιαίτερος εάν ήμεγε το σημειον τουτο ως παλαιός καθηγητής γερμανικού πανεπιστημίου.

Αιά το κείμενον του Leibnitz εις: G.W. Leibnitz, «Sämliche Schriften», Dritter Band, 1680-1683, Leipzig, K. F. Koehler Verlag, 1938, σελίς 405. Δέ έγγρητέραν παραπομπήν, τό έργον των Howard E. Freeman, κλπ., «Handbook of Medical Sociology», τό όποιον αναφέρω εις την σελίδα 167 της μελέτης.

Με μεγάλην τιμήν
δικός σου

Λουκάς Π. Πάτρας

περί το ιστορικόν του ΕΚΚΕ

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΑΝΩΤ. ΣΧΟΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΙΝ ΤΟΥ ΕΚΚΕ

'Ελάβομεν την καλύτερόν επιστολήν του κ. Κώστα Παπαπάνου, τέως Διευθυντού 'Ανωτάτης 'Εκπαιδευσεως του 'Υπουργείου Παιδείας. 'Ο αξιότιμος επιστολογράφος, από της ός άνω θέσεώς του είχε πολύ συμβάλει εις την ίδρυσιν του Κέντρου Κοινωνικών 'Επιστημών(νύνΕΚΚΕ), υπό του 'Υπουργείου Παιδείας. Δικαιούται, λοιπόν, Ικανοποίησεως τό αίτημα του κ. Κ. Παπαπάνου να δημοσιεύσωμεν την άνοιχάν του ΕΚΚΕ. Τουτο πράττομεν, άναδημοσιεύσαμεν πρός τό παρόν έν σύντομον Ιστορικόν, το όποιον είχε περιληφθή εις τό περιωρισμένης κυκλοφορίας πρόγραμμα δραστηριότητος του ΕΚΚΕ του παρελθόντος έτους 1971.

'Ως πρός την παρατήρησιν του κ. Κ. Παπαπάνου ότι μία κάποια αντίθεσις... υπάρχει μεταξύ των όσων γράφω εις τό πρώτον τεύχος του περιοδικού και εις τον πρόλογον του βιβλίου μου σχετικώς με την ίδρυσιν του ΕΚΚΕ, έχω να παρατηρήσω τά εξής: Τό Κέντρον Ιδρυθή υπό του 'Υπουργείου Παιδείας με συμπαραστάσιν της ΟΥΝΕΚΟ. 'Αλλά, έν εκ των μελών της 'Επιτροπής, την όποιαν μνημονοεί ό κ. Κ. Παπαπάνου, ό τότε Πρόεδρος της ΠΑΣΠΕ και τώρα 'Ακαδημαϊκός κ. Μ. Στασινόπουλος, έμερίνησε διά την κατόπιν έγκρισσεως της Σχολής έγκαταστάσιν εις Γραφείον της ΠΑΣΠΕ του άποσταλέντος κατά τό 1967 υπό της ΟΥΝΕΚΟ γάλλου έμπεριοργάνωμος, Καθηγητού της Κοινωνιολογίας κ. Henri Mendras και της γραμματέως-μεταφραστριάς, την όποιαν διεθέσεν εις αυτόν ή 'Υπηρεσία Τεχνικής Βοηθείας του τότε 'Υπουργείου Συντονισμού. 'Ο κ. Μ. Στασινόπουλος παρεχώρησεν επίσης εις τον κ. Η. Mendras όρας διδασκαλίας της Κοινωνιολογίας εις την ΠΑΣΠΕ και ένέκρινε την διεξαγωγήν υπό τουτου ερευνής κοινής γνώμης μεταξύ των φοιτητών της ός άνω Σχολής.

'Εκ του γραφείου τουτου, μετατραπέντος εις άυτον κοινωνιολογικόν σπουδαστήριον, ό κ. Η. Mendras όργάνωσε μαθήματα και εις άλλα 'Ανώτατα 'Εκπαιδευτικά 'Ιδρύματα, επίσης δε σεμινάρια και έρευνας με συνεργασίαν έθελοντών φοιτητών και νέων επιστημόνων ένδιαφερομένων διά τας κοινωνιολογικάς επιστήμας και έρευνας και έχόντων ως έπικεντρον την ΠΑΣΠΕ. 'Υπ' αυτήν την έννοιαν έγραφα εις τό βιβλίον μου ότι ή συμβολή της ΠΑΣΠΕ εις την ίδρυσιν του ΕΚΚΕ ύπήρξεν άεμισμος άλλα ούσιαστική», δηλαδή άνεπισμως άλλα άφρασιστική. Πράγματι, πρώτοι συνεργάται του ΕΚΚΕ ύπήρξαν νέοι επιστήμονες, ός και φοιτητάι και φοιτητήρια, τους όποιους είχε συγκεντρώσει εις τό Γραφείον της ΠΑΣΠΕ ό προαναφερθείς γάλλος κοινωνιολόγος, ό όποιος άνεχώρησεν έξ 'Ελλάδος τό φθινόπωρον του 1958.

ΗΛΙΑΣ ΔΗΜΗΤΡΑΣ